

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות - סיכום שנת פעילות תש"ע

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

א. מי אנחנו?

הקליניקה, אשר הוקמה בשנת 2003, מהווה מרכז סיוע משפטי ששם לו למטרה לקדם ולממש את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות בישראל וכן להעלות את המודעות לנושא זה בקרב סטודנטים למשפטים.

הקליניקה הופעלה בשנה"ל תש"ע על ידי 30 סטודנטים למשפטים, בשנתם השלישית ללימודי תואר ראשון במשפטים, בליווי שתי עורכות דין. במסגרת פעילות הקליניקה מוענק סיוע משפטי לאנשים עם מוגבלויות ובני משפחותיהם וכן לגופים שונים העוסקים בתחום כאשר נתקלו בבעיה במיציא זכויותיהם, וכשנזקקו לסיוע משפטי על מנת לקדם נושאים חדשים.

הסיוע ניתן לאנשים עם כל סוגי המוגבלויות (פיסית, חושית, שכלית, נפשית ורגשית) במגוון רחב של נושאים, כגון: בריאות, דיור, ביטוח לאומי, חינוך, הסעות בטיחותיות, אפוטרופסות, נגישות, תעסוקה ושיקום אנשים עם מוגבלויות נפשיות.

ב. ההכשרה בקליניקה

במהלך שנת הלימודים השתתפו הסטודנטים בקורס **עיוני שבועי "זכויות אדם לאנשים עם מוגבלויות"**. הקורס עסק בהיבט התיאורטי של זכויות ושוויון, בהיבטים החברתיים הקשורים לאנשים עם מוגבלויות ובני משפחותיהם ובהיבטים אתיים של עבודה קלינית.

השיעורים בקורס הועברו הן על ידי הצוות הקליני והן על ידי מרצים אורחים ממגוון רחב של תחומים שלהם נגיעה לנושא זכויות אנשים עם מוגבלויות: עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, תקשורת, פעילי שטח שסיפרו על חוויותיהם במאבקים שניהלו להשגת זכויות ועוד.

ג. הפעילות המעשית בקליניקה

בחלקה המעשי של הקליניקה העניקו הסטודנטים, בליווי ובפיקוח של עורכות הדין, ייעוץ וייצוג ללקוחות שפנו בבקשה לסיוע. הסטודנטים חולקו לזוגות וכל זוג פעל במהלך כל שנת הלימודים בעיקר בנושא ספציפי (חינוך בריאות, דיור, תעסוקה וכו'). החלוקה לנושאים הביאה לכך שהסטודנטים רכשו מומחיות בנושא בו טיפלו ויכלו להעניק סיוע מקצועי לפונים באותו נושא.

מלבד הטיפול בתיקים, היו הסטודנטים אחראיים לענות ל"יקו החם" קו הפניות הטלפוני אליו מתרכזות רב הפניות לקליניקה. הסטודנטים ניהלו את השיחה

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרד
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות - סיכום שנת פעילות תש"ע

הראשונה עם הפונים ולאחר התייעצות עם עורכות הדין חזרו אל אותם פונים עם מענה לפנייתם.

היקף הפניות שהגיעו לקליניקה במהלך שנה"ל תשס"ט עמד על כ - 250 פניות בחודש.

לקוחות הקליניקה הופנו אליה על ידי ארגוני זכויות אנשים עם מוגבלויות כמו "קשר", אק"ם, אלוי"ט, בית לרון, איל"ן, אנו"ש, בית הגלגלים, "אפי", "לשם", איל"ן, נגישות ישראל, ית"ד ואחרים, כמו גם על ידי מחלקות הרווחה ברשויות המקומיות. כן, התקבלו בקליניקה פניות עצמאיות מאנשים עם מוגבלויות.

בנוסף למתן ייעוץ וייצוג של פונים, כללה העבודה המעשית בקליניקה גם כתיבת ניירות עמדה ודפי מידע במטרה להנגיש את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות ובני משפחותיהם בישראל.

ד. הקליניקה פועלת לשינוי מערכת

זוגיות ומשפחה בקרב אנשים עם מוגבלות

בשנה"ל תש"ע קיימה הקליניקה בפעם הראשונה משפט מבויס. הנושא שנבחר היה "זכותם של אנשים עם מוגבלות שכלית להורות". המדובר בנושא טעון מוסרית ומשפטית והוא עורר הד ציבורי נרחב בקהילה המשפטית.

בהכנות למשפט המבויס סייעו 3 עו"ד, בהתנדבות, ממשרד גרוס קליינהנדר חודק הלוי ושות'.

הרכב השופטים המכובד היה: שופטת בית המשפט העליון בעבר כב' השופטת (בדימוס) דליה דורנר, כב' השופט ד"ר עודד מודריק מבית המשפט המחוזי בתל אביב וכן עו"ד אלון גלרט ממשרד מיתר ליקוורניק ושות'.

לכתבה שפורסמה בנושא:

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3923064,00.html>

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם אובדניות – סיכום שנת פעילות תש"ע

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

באותו נושא נפגשו נציגות הקליניקה עם שר הרווחה ביחד עם הרב רפי פוירשטיין ממכון פוירשטיין והוחלט על הקמת ועדה שתבחן את הצורך ואופי הסיוע לאנשים עם מוגבלות בקיום חיים זוגיים וחיי משפחה.

הועדה החלה את עבודתה כבר בחודש ספטמבר 2010 והיא צפויה להמשיך ולהגיש לשר את המסקנות לשם תחילת פיילוט בנושא.

תנאי מחייה במוסדות והוסטלים

בעקבות פניות שהתקבלו בקליניקה, התקיימו ביקורי פתע במספר מוסדות בישראל על מנת לבחון את מצב הדברים באופן בלתי אמצעי. בתום סבב ביקורים נשלח דו"ח לשר הרווחה והשירותים החברתיים ובו גם דרישה לפעול לשיפור תנאי המחיה במוסדות ואף להגביר את הפיקוח הבלתי תלוי על הנעשה בהם.

רפורמה בחינוך המיוחד

הקליניקה המשיכה לפעול גם בשנה זו לשם יישום המלצות דו"ח הועדה לבדיקת החינוך המיוחד בראשות כב' השופטת (בדימוס) דליה דורנר. נציגי הקליניקה המשיכו גם בשנה זו להגיע לדיונים בוועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת וכן להיפגש עם האחראית על יישום המלצות הדו"ח על מנת לזרז את הפעלת ההמלצות הלכה למעשה.

ה. הקליניקה בחקיקה

הקליניקה חברה בשנה שעברה לפורום ארגונים בראשות "בית איזי שפירא" על מנת להעניק ליווי משפטי לשינוי התקנות העוסקות בגמלת ילד נכה עבור ילדים עם מוגבלות. אנו שמחים לבשר כי בחודש ינואר 2010, התקבלו בכנסת תקנות הביטוח הלאומי (ילד נכה), תש"ע – 2010. בהתאם להוראות התקנות החדשות ילדים עם מוגבלות שלא היו זכאים בעבר יהיו מעתה זכאים לגמלת ילד נכה. הקליניקה ממשיכה יחד עם הפורום ללוות את הטמעת התקנות החדשות בוועדות המוסד

הקליניקה

לזכויות אנשים

עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:

ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:

עו"ד קארין אלהרר

עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:

עדי סלם

רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות - סיכום שנת פעילות תש"ע

לביטוח לאומי כמו גם ליתן ליווי פרטני לפונים המבקשים לקבל גמלת ילד נכה בהסתמך עליהן.

1. הקליניקה מייצגת במקרים פרטניים ועקרוניים

להלן תובא סקירה קצרה של מקצת מהתיקים בהם עסקה הקליניקה במהלך שנה"ל תש"ע:

חינוך:

אל הקליניקה הגיע מקרה של ילדה בת 12 שנים שאובחנה רק בגיל מאוחר (6 שנים) כילדה עם לקות שמיעה קשה. עד לגיל זה לא אותרה מוגבלותה והיה קיים חשש כי היא אינה מתקשרת עם הסובבים אותה בשל העובדה שעלתה לארץ עם הוריה בגיל 3. מיד עם אבחונה ומבלי שהיא למדה כל שפה, שובצה הילדה בבית ספר לילדים חירשים בכיתה בה כל התלמידים תקשרו באמצעות שפת הסימנים. שפה שאינה מוכרת לה. לאחר זמן קצר ומשלא מצאה הילדה דרך לתקשר עם סביבתה בבית הספר היא פיתחה בעיות התנהגות קשות. בועדת השמה שנערכה לתלמידה נקבע כי

בנוסף ללקות השמיעה שלה, קיימים אצלה גם קווים אוטיסטיים. ויובהר כי לא היה כל דו"ח רפואי או מקצועי אחר שיהיה בו כדי לאשר קביעה זו. נוכח קביעה זו של ועדת ההשמה, שובצה התלמידה בבית ספר לילדים עם אוטיזם. בעקבות התערבותה של הקליניקה, נערכה ועדת השמה חדשה בעניינה של הילדה אשר חזרה בה מהממצאים הקושרים את הילדה לקווים אוטיסטיים וועדת השיבוץ הורתה על שיבוצה של הילדה בכיתה לילדים עם לקות שמיעה. בנוסף ובשל הפערים המשמעותיים אותם צברה הילדה במשך השנים ובאופן חריג, הוחלט על הצמדת סייעת אישית לאורך כל יום הלימודים.

מקרה נוסף שהגיע לפתחה של הקליניקה הוא של ילדה בת 8 עם תסמונת דאון. הילדה שולבה בעבר בכיתה רגילה במסגרת תכנית השילוב, אולם בסוף שנה"ל תשס"ט החליטה ועדת השמה על שיבוצה של התלמידה במסגרת חינוך מיוחד, זאת מבלי שהיה כל שינוי במצבה של התלמידה. ההיפך הוא הנכון. הישגיה של התלמידה היו גבוהים והיא השתלבה היטב בכיתה. פניות האם לא הועילו ובעקבות התערבות הקליניקה, התבשרה האם בסוף חודש אוגוסט כי ביתה תשתלב שוב בכיתה לימוד רגילה תוך שיינתן לה סל שילוב המתאים לצרכיה.

כמו כן, במהלך חודשי הקיץ סייעה הקליניקה במספר רב של מקרים בהם שובצו ילדים עם מוגבלות במסגרות חינוכיות שאינן מתאימות לתפקודם.

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

הקליניקה לזכויות אנשים עם אובדניות – סיכום שנת פעילות תש"ע

ביטוח לאומי:

גם השנה התקבלו בקליניקה מספר רב של תיקים אשר עניינם מימוש זכויות מול המוסד לביטוח לאומי. זכויות בתחומים שונים: הורים לילד עם מוגבלות המבקשים לקבל גמלת ילד נכה אשר תאפשר להם לתת לילדם את הטיפול לו הוא זקוק; אנשים עם מוגבלות המבקשים לקבל קצבת נכות, או כאלה הזקוקים לקצבת שירותים מיוחדים בכדי שיוכלו להעסיק עובד סיעודי אשר יאפשר להם ניהול חיים עצמאיים; סיוע לאלה הזקוקים לשיקום מקצועי בהתנהלותם מול גורמי השיקום במוסד לביטוח לאומי; אנשים ו/או הורים לילדים עם מוגבלות המבקשים לקבל הטבות מכוח הסכם הניידות, דבר אשר יסייע להם להתנייד ממקום למקום למרות המוגבלות, יסייע להם ברכישת רכב המותאם להם ולצרכיהם המיוחדים.

דוגמאות למקרים אשר טופלו על ידי הקליניקה:

ד' ילד בן 12 אשר כבר מגיל הגן נתקל בקשיים חברתיים, רגשיים אשר הקשו על השתלבותו עם שאר ילדי הגן/בית הספר. הוריו של ד' לקחו אותו לאבחונים וטיפולים שונים על מנת לנסות ולקדמו בתחומים הקשים לו. רק קרוב לגיל 12, לאחר אבחון מקיף ומפורט התקבלה אבחנה ברורה לפיה מדובר בילד עם אספרגר (לקות על רצף האוטיזם), דבר המסביר את קשייו עד כה. עוד נאמר באבחון כי במידה ולא יינתן מענה הולם לצרכיו של ד' הוא עלול להגיע למצב של דיכאון ואף אובדנות. עם אבחון חד משמעי זה פנו הוריו של ד' אל המוסד לביטוח לאומי בבקשה לגמלת ילד נכה, גמלה אשר עשויה להקל ולו במעט על מתן כל הטיפולים הדרושים לד' על מנת לאפשר את השתלבותו במסגרת החינוכית ובחיי היומיום. הוריו של ד' ידעו כי הצגת אבחון פסיכיאטרי ופסיכולוגי מסודר אמורים לזכותם בגמלה המבוקשת. כשהגיעו הוריו של ד' יחד איתו אל הועדה הרפואית במל"ל, קבע רופא הועדה לאחר שיחה של מספר דקות, בניגוד לקביעות קודמות כי למרות קשייו של ד' אין הדבר מספיק לזכאות לגמלת ילד נכה. לאחר פניתם לקליניקה, סייענו להוריו של ד' בכתיבת ערר מנומק אל המוסד לביטוח לאומי. לאחר דיון בועדת הערר ואבחון פסיכולוגי נוסף, נקבע כי אכן מדובר באוטיזם ונקבעה זכאותו של ד' לגמלה, גמלה אותה הוא קיבל גם באופן רטרואקטיבי, שנה מיום הגשת התביעה.

מקרה אחר הוא של ל', ילד בן 7, שהחל ללמוד בכיתה א'. ל' הינו אחד משני תאומים, אשר אובחנו שניהם בשנת 2007 כילדים עם לקות על רצף האוטיזם. רמת התפקוד של ל' גבוהה יותר משל אחיו. לאחר אבחונם בשנת 2007, בשל הצורך במתן טיפולים רבים לשני הבנים, פנו הוריהם אל המוסד לביטוח לאומי ואכן נקבעה זכאותם לגמלת ילד נכה. כל אחד מן הילדים זכאי לקצבה של 150% בשל היותו אח לילד נוסף המוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי. החלטה זו של המוסד לביטוח לאומי אף

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם אובדניות - סיכום שנת פעילות תש"ע

אושרה בועדה רפואית נוספת בשנת 2008. בתחילת שנת 2009, ללא שהיה כל שינוי במצבו של ל', התבקשו הוריו להמציא אישורים מעודכנים על מצבם של ילדיהם, לאחר ועדה רפואית אושרה זכאותו של אחיו לגמלה אך בקשתו של ל' נדחתה. מאותו מועד זומן ל' לעוד מספר ועדות רפואיות, פסיכולוגית אליה נשלח מטעם המוסד לביטוח לאומי קבעה לאחר שיחה קצרה כי לא מדובר באוטיזם, זאת בניגוד לכל חוות הדעת הקודמות. קביעה זו חייבה את הוריו של ל' לגשת ולקבל חו"ד נוספת בעניינו. מצבם הכלכלי התדרדר בשל עלותם הגבוהה של הטיפולים לה זקוקים שני בניהם. לאחר התערבות הקליניקה, נכתב ערר מפורט לועדת ערר נוספת במוסד לביטוח לאומי, ליווינו את המשפחה אל הוועדה אשר דרשה אבחונים נוספים. ליווינו את המשפחה בהליך קבלת האבחונים, העברנו מכתב מפורט על השתלשלות האירועים במקרה של ל', מכתב בעקבותיו אושרה זכאותו לגמלה, באופן רטרואקטיבי מהיום בו הופסקה.

פניה נוספת לקליניקה היתה של ד', ילד בן 9, אשר נולד עם מום נדיר במערכת העיכול. ד' נולד כשרב המעי מחוץ לגופו מה שחייב את כריתת רב המעי והותיר אותו עם 15 סמ"מ מעי בלבד. בשל מצבו, ד' זקוק לשורה ארוכה של טיפולים ומעקבים רפואיים, הוא זקוק לחוקנים על בסיס יומיומי, פעולה אשר בשל רגישותה מבוצעת על ידי אימו בלבד. אימו, אם חד הורית המתמודדת עם מצבו בעצמה ועושה ככל

יכולתה על מנת לדאוג שמצבו הרפואי של ד' לא יפגע בשאר תחומי חייו. גמלת ילד נכה מאפשרת לאימו של ד' לעבוד במשרה חלקית כך שתוכל להגיע הביתה בשעות הצהרים ולטפל בבנה. ד' הוכר במוסד לביטוח לאומי כילד עם תסמונת נדירה ועל כן היה זכאי לגמלת ילד נכה בשיעור מלא. באופן מפתיע, בחודש מרץ 2009, זומן ד' לוועדה רפואית נוספת בעניינו. אימו של ד', פנתה אל הקליניקה בבקשה לבחון האם יש די במסמכים אשר ברשותה בכדי לחדש את זכאותו של ד' לגמלה. לאחר בחינת המסמכים אשר העידו כי מצבו של ד' לא השתנה כמו גם העומס הטיפולי המוטל עליו, העבירה אימו את כל המסמכים אל הוועדה הרפואית. לאחר קיום הועדה, באופן מפתיע נדחתה תביעתה להמשך תשלום הגמלה ונקבע כי לא מדובר בתסמונת נדירה. בסיוע הקליניקה הוגש ערר, ייצגנו את ד' בועדת ערר בעניינו, שם העלנו את השאלה, כיצד מה שהוכר כתסמונת נדירה בעבר אינו מוכר ככזה יותר. תשובה הועדה הרפואית היתה כי אישור לכך שמדובר בתסמונת נדירה מתקבל על ידי גורם במשרד הראשי במוסד לביטוח לאומי ועל כן לשם יופנה התיק לבדיקה מחודשת. אכן כך היה, ושוב חזרה הקביעה כי לא מדובר בתסמונת נדירה, מבלי שהיתה כל התייחסות לעובדה שהדבר הוכר ככזה בעבר ומבלי שהיתה כל התייחסות לאורך המעי שנשאר בגופו של ד'. פנינו בערעור לבית הדין לעבודה, טענותינו התקבלו והתיק חזר לועדת הערר. בועדת הערר נאמר לנו כי עלינו להשיג חו"ד רפואית נוספת בכדי לבסס את

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות - סיכום שנת פעילות תש"ע

טענתנו כי מדובר בתסמונת נדירה, מהלך אשר עלותו גבוהה מאוד ואימו של ד' לא יכולה היתה לעמוד בהוצאה מסוג זה. לבקשתנו, הוחזר התיק למשרד הראשי אשר התבקש להתייחס מפורשות לאורך המעי של ד' בטרם קבלת החלטה ולעובדה שהמל"ל הכיר במצבו כתסמונת נדירה בעבר. לשמחתנו, הפעם התקבלה טענתנו, נקבע כי מדובר בתסמונת נדירה והוחזרה זכאותו של ד' לגמלה, באופן רטרואקטיבי מהיום בו קוצצה.

א' הינו אדם בוגר עם שיתוק מוחין, אשר נקבע כי הינו אדם עם 80% מוגבלות בניידות, דבר המזכה אותו בהטבות מכוח הסכם הניידות. א' הינו אדם פעיל מאוד, הוא יו"ר ארגון זכויות הדואג לזכויותיהם שלאנשים עם שיתוק מוחין, פעיל חברתי בתחומים שונים, מגיע לשיבות בועדות הכנסת השונות ובמקומות נוספים. בשל מוגבלותו, א' אינו יכול לנהוג בעצמו, בנו החייל הוכר כמורשה נהיגה, משמע כמי אשר יכול לנהוג עבורו. לכאורה, עמד א' בכל דרישות הסכם הניידות לקבלת הלוואה עומדת לרכישת רכב המותאם לצרכיו מהמוסד לביטוח לאומי. כשהגיש א' את תביעתו להלוואה עומדת, נדחה על ידי המוסד לביטוח לאומי וזאת בטענה כי אישתו כבר קיבלה אישור להלוואה עומדת לרכב ועל כן לא ניתן לאשר לו את ההלוואה. אשתו של א' היא נפגעת פוליו, היא עומדת בכל דרישות הסכם הניידות בעצמה ועל כן קיבלה הלוואה עומדת לרכישת רכב. היא משתמשת ברכב לצרכיה היומיומיים, היא עובדת במשרה מלאה, לומדת, מתעמלת ודרישה כי היא זו אשר תנהג עבור בעלה

תפגע ביכולתה לנהל אורח חיים עצמאי ומלא. בעקבות דחיית בקשתו של א' הוגש רעור מטעם הקליניקה לבית הדין לעבודה, במקביל נוהל משא ומתן בין נציגי הקליניקה להנהלת המוסד לביטוח לאומי. העניין הועבר למחלקה המשפטית במוסד לביטוח לאומי והוחלט לקבוע נוהל אשר יאפשר לא' לקבל הלוואה לרכב אשר ישמש אותו. על פי הנוהל כשמדובר בבני זוג אשר רק אחד מהם יכול לנהוג, במידה וקיים מורשה נהיגה נוסף, אם בן הזוג הנוהג עובד במשרה מלאה ואינו יכול לשמש כנהג לבן זוגו ובמידה ונקבעו לו אחוזי ניידות גבוהים, גם בן הזוג יוכל לקבל הלוואה לרכישת רכב נוסף.

תעסוקה:

הגיעה אל הקליניקה פניה של אדם כבד ראייה בעל תואר ראשון ושני בעבודה סוציאלית אשר ביקש לעבוד בשב"ס כעובד סוציאלי ונדחה על רקע מוגבלותו. בעקבות פנייה זו פנתה הקליניקה אל השב"ס בדרישה לבחון מחדש את החלטתם. משלא שונתה החלטת השב"ס, הגישה הקליניקה בשמו של הפונה תביעה לבית הדין לעבודה בטענה שהחלטת השב"ס שלא להעסיק עובד עם מוגבלות הינה בניגוד

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכוזת הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות - סיכום שנת פעילות תש"ע

להוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח - 1998. דיון הוכחות ראשון ייקבע בתיק בימים הקרובים.

נגישות:

גם השנה, כבעבר, עסקה הקליניקה בפניות שעניינן נגישות, מתוך אמונה כי נגישות הינה המפתח לשילובו של אדם בחברה.

אחת הפניות שהתקבלו בקליניקה היא של ח'י. בחורה צעירה בת 24 שנים אשר אובחנה עם שיתוק מוחין. ח'י היתה מעוניינת בהוצאת רישיון נהיגה והדבר חייב בדיקה רפואית במכון לבטיחות בדרכים. משהגיעה ח'י לבדיקה הרפואית נמסר לה כי ללא כל קשר לבדיקה הרפואית הפיסית עליה להמציא אישור מפסיכולוג כי היא כשירה נפשית לנהיגה. זאת בעוד לא היה דבר בעברה של ח'י המעיד על אי כשירות נפשית או על בעיה נפשית. ח'י פנתה אל הקליניקה בטענה כי הבדיקה המבוקשת הינה יקרה והיא אינה יכולה לעמוד בהוצאותיה. כמו כן טענה ח'י כי אין כל סיבה לקיומה של הבדיקה הפסיכולוגית ועל כן היא מתנגדת לה. הקליניקה פנתה בשמה של ח'י אל מנהל המכון לבטיחות בדרכים ואל יו"ר הועדה לפניות הציבור של הכנסת ובו הביאה את טענותיה של ח'י. במכתב נטען כי בהיעדר תחבורה ציבורית נגישה, רישיון הנהיגה הינו חשוב במיוחד לנגישותה של ח'י וכי התנהלות המכון לבטיחות בדרכים הינה בניגוד לפרק העקרונות שבחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. ביום 3.12.09 התקיים בוועדת פניות הציבור של הכנסת דיון בענין זה (בנוכחות נציגות הקליניקה) ובסופו נקבע כי יש לבחון מחדש את תעריף האגרות עבור בדיקות בהן מחוייבים

אנשים עם מוגבלות וכן כי יש לערוך בדיקה מחדש האם יש צורך בקיומה של בדיקה פסיכולוגית במקרה בו המוגבלות הינה פיסית גרידא.
לכתבה שפורסמה בנושא:

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3820725,00.html>

לאחר טיפול ממושך מול עיריית תל אביב בנושא הנגשה בטוחה של הגישה מרחבת תיאטרון הקאמרי אל שדרות שאול המלך בעיר תל אביב, החלו עבודות שיפוץ במקום במסגרתן אמור להיפתר גם נושא הנגישות. לאחר השיפוץ, המעבר מרחבת התיאטרון אל הרחוב אמור לאפשר גישה נוחה ובטוחה גם לציבור המשתמשים בכסאות גלגלים.

חוק הרשויות המקומיות (סידורים לנכים), התשמ"ח - 1988 קובע את חובתן של רשויות מקומיות לדאוג להנמכת מדרכות המיועד למעבר הולכי רגל באופן אשר יאפשר מעבר בטוח גם לאנשים המשתמשים בכיסאות גלגלים. החוק נחקק בשנת 1988 ונקבע בו כי תוך 5 שנים כל המדרכות אמורות להיות מונמכות. חרף האמור,

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם אובדניות - סיכום שנת פעילות תש"ע

עדין ישנם מקומות בהם המדרכות אינן מונמכות או שאינן מונמכות די הצורך באופן המהווה סכנה בטיחותית לאנשים המשתמשים בכיסאות גלגלים המבקשים לחצות כבישים. במהלך השנה, בעקבות פניה של הקליניקה אל עיריית רמת גן הונמכו מדרכות באזור אוניברסיטת בר אילן באופן אשר יאפשר מעבר נוח ובטיחותי לכל באי האוניברסיטה.

בנוסף, סטודנטים בקליניקה לאחר שלמדו את נושא הנגישות, החלו לשים לב ולדווח על מקומות בהם המדרכות אינם מונמכות. דיווחים כאלה הביאו לפניה לראש עיריית ראשון לציון ולטיפול בנושא הנמכת המדרכות בשתי שכונות בעיר.

נגישות לשירותי בריאות הינה משמעותית ביותר לכל אדם, על כן כשהתקבלה פניה בנושא העדר נגישות למרפאת שיניים של מכבידנט בתל-אביב הוחלט בקליניקה לטפל בנושא בדחיפות. מרפאת השיניים ממוקמת בתוך בנין, כשהכניסה לבנין מהרחוב אינה נגישה לאנשים המשתמשים בכסא גלגלים. מצב הדברים הביא לכך שאישה המשתמשת בכסא גלגלים אשר ביקשה לקבל את הטיפול לו היא זקוקה במרפאה המתונה ברחוב עד שעוברים ושבים סייעו לה להכנס לבנין ואח"כ גם לצאת ממנו. פניה של הקליניקה למכבידנט הביאה לכך שבמסגרת שיפוץ הבנין העומד להתחיל תשופץ גם הכניסה ויסודר עניין הנגישות. מכבידנט התנתה את הסכמתה לשיפוץ הבנין בכך שתבנה רמפה בכניסה המותאמת לאנשים המשתמשים בכסאות גלגלים.

תחום נגישות נוסף בו עסקנו השנה היה נגישות למטוסים. אנשים המשתמשים בכסאות גלגלים אינם יכולים להיכנס למטוס עם כסא הגלגלים שלהם. במידה ויש "שרוול" המחבר בין בית הנתיבות למטוס, ניתן להגיע עם כסא הגלגלים עד פתח המטוס ולהשאירו שם, במידה ו"שרוול" כזה אינו קיים יש לאפשר עליה עם כסא גלגלים עד פתח המטוס באמצעים אחרים. שני מקרים הגיעו לפתחה של הקליניקה במהלך השנה.

מקרה ראשון אשר טופל השנה התייחס לשדה התעופה שדה דב. בשדה דב לא נעשה שימוש ב"שרוול", לפיכך אנשים המבקשים לעלות למטוס מוסעים אליו ברכב מיוחד ואז עולים במדרגות לפתח המטוס. הובא לידיעת הקליניקה כי לא היתה כל דרך להעלות אנשים המשתמשים בכיסאות גלגלים אל פתח המטוס וכי הם נאלצו למצוא מי אשר יסחוב אותם על ידי עד למושב במטוס. פניה של הקליניקה אל מנכ"ל רשות שדות התעופה ואל שר התחבורה בעניין הביאו לכך שרשות שדות התעופה התערבה בנעשה בתחום זה. הסתבר כי חברת ארקיע רכשה כסא מיוחד אשר יפתור את הבעיה וכי חברת ישראייר הפועלת אף היא משדה דב הגיע להסדר עם חברת ארקיע לפיו

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם אובדניות – סיכום שנת פעילות תש"ע

תשתמש אף היא באותו מתקן. כמו כן נמסר כי האוטובוס המסיע את הנוסעים עד פתח המטוס הינו נגיש גם לאנשים המשתמשים בכסאות גלגלים.

במקרה שני מדובר היה על אישה המשתמשת בכסא גלגלים אשר רכשה כרטיס טיסה ודאגה ליידוע חברת התעופה על היותה אישה המשתמשת בכסא גלגלים. כשנקראה לעלות למטוס הסתבר כי חברת התעופה לא דאגה לכסא גלגלים צר המתאים לרוחב מעברי המטוס (כסא גלגלים אשר יאפשר לאי לעבור מכסא הגלגלים שלה אשר נשאר בפתח המטוס עד למקום הישיבה אשר נקבע לה). מצב הדברים חייב את אי לחול מפתח המטוס ועד המושב. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית), התשס"ג – 2003 המסדירות את נושא הנגישות למטוסים מטילות את האחריות במקרה זה על חברת התעופה בלבד. חברת התעופה במקרה זה היתה חברה זרה, אשר מפעילה טיסות צ'יטר, במקרה כזה נותרה השאלה כיצד ניתן לחייב חברה זו לפעול בהתאם לתקנות ללא מענה. פניות של הקליניקה לרשות שדות התעופה, לשר התחבורה, לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות וגורמים נוספים לא נתנה מענה לשאלה זו ונראה כי יש צורך בתיקון חקיקה אשר יפתור את הדברים. חו"ד מפורטת הועברה לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות במשרד המשפטים, אשר פועלת לתיקון התקנות.

קופות חולים:

קופות החולים אמונות על מתן שירותי בריאות לציבור המבוטחים בהם, שירותי בריאות כוללים גם טיפולים פרא רפואיים בהתאם לקבוע בחוק ביטוח בריאות ממלכתי. טיפולים פרא רפואיים כוללים ריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת, פיזיותרפיה, וטיפול פסיכולוגי, טיפולים אשר עשויים להיות משמעותיים מאוד לאנשים עם מוגבלויות. מדובר בטיפולים אשר עלותם בשוק החופשי גבוהה ועל כן במידה ואלה אינם ממונים על ידי קופות החולים לא כולם יכולים לממן בדרך אחרת. עיקר עיסוקה של הקליניקה בתחום זה במהלך השנה החולפת נגע לקבלת טיפולים פרא רפואיים לילדים במימון קופות החולים, בעיקר ילדים השייכים לחינוך המיוחד.

שי ילדה בת 5 וחצי עם שיתוק מוחין. מדובר בילדה אשר בגיל 4 לערך אובחנה על ידי קלינאית תקשורת של קופת החולים כילדה עם קשיי תקשורת משמעותיים, לא דיברה כלל ובטאה עצמה באמצעות תנועות גוף בלבד. שי התחנכה בגן חינוך מיוחד בו אמורה היתה לקבל גם טיפולי קלינאות תקשורת, בפועל קיבלה 30-45 דקות שבועיות של טיפול בלבד. כשפנו הוריה של שי אל הקופה בבקשה לתוספת טיפולים בכדי לקדם את ביתם, סירבה הקופה בטענה כי די לה במה שמקבלת בגן. לאחר פניה לקליניקה, פנינו במכתב אל קופת החולים בבקשה לתוספת טיפולים בטענה כי

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם אוטונומיות – סיכום שנת פעילות תש"ע

כשמדובר על ילדה אשר אינה מתקשרת כלל ועל כן לא ניתן לומר ש-45 דקות שבועיות של טיפול קלינאות תקשורת מספיקות לה. תגובתה ה"מקצועית" קופת החולים היתה כי העדר התקשורת אצל ש' נובע ממצבה ולא מהעדר טיפולים. מחוסר ברירה, נאלצו הוריה של ש' לממן לה טיפולי קלינאות תקשורת באופן פרטי, טיפולים אלה הביאו להתקדמות ביכולת התקשורת שלה תוך שימוש בתקשורת חלופית. פנינו שוב לקופת החולים תוך הצגת סיכום האבחון של קלינאית התקשורת הפרטית לפיה יש לש' יכולת לתקשר עם סביבתה. הפעם השתכנעו בקופת החולים והסכימו לאפשר לש' קבלת טיפולי קלינאות תקשורת במסגרת הקופה.

מקרה נוסף בו סירבה קופת החולים לממן בדיקה נחוצה עד להתערבות הקליניקה ארע במקרה של א'. א' הינו ילד בן 4, אשר בשל חשד לבעיות תקשורת (אוטיזם) הופנה על ידי קופת החולים לאבחון במכון להתפתחות הילד במרכז הרפואי שיבא – תל השומר. אין חולק על חשיבותו של אבחון מדויק לצורך המשך טיפול בא', קביעת הטיפולים הדרושים לו, התאמת מסגרת חינוכית ועוד. הקופה נתנה לאימו של א' אישור לביצוע האבחון (טופס 17). לאחר האבחון הראשון עלה צורך בביצוע מבחנים נוספים בכדי להגיע לאבחנה ברורה, דרישה זו הופנתה לקופת החולים בה מבוטחת אימו של א'. כשניגשה אימו של א' לקופת החולים לקבלת האישור לביצוע השלמת האבחון נתקלה בסירוב, נאמר לה כי אין הקופה מממנת המשך אבחון. כל ניסיונותיה לשכנע את הגורמים הרלוונטים בקופה כי ללא המשך האבחון לא תהיה תוצאה חד משמעית לא צלחו. בשלב זה פנתה אימו של א' אל הקליניקה, מכתב של הקליניקה אל הגורמים השונים בקופה ואל נציבת הקבילות לחוק ביטוח בריאות ממלכתי פתר את הבעיה וניתן האישור המבוקש (טופס 17), אשר אפשר את ביצוע המשך האבחון.

שיקום אנשים עם מוגבלות נפשית:

הקליניקה ממשיכה לסייע בהגשת בקשות לסל שיקום עבור אנשים עם מוגבלויות נפשיות בהתאם להוראות חוק שיקום נכי נפש בקהילה, תש"ס – 2000.

השנה החלה הקליניקה לעבוד ביחד עם הפסיכיאטר ד"ר מוטי מרק (בהתנדבות) שמיעץ ונותן את חוות דעתו המקצועית רפואית. זאת במטרה להעניק ללקוחות הקליניקה מענה שלם למגוון הצרכים, רפואיים ומשפטיים כאחד.

רווחה:

במהלך השנה הגיעו אל הקליניקה גם פניות שעניינן שירותי רווחה המגיעים לאנשים עם מוגבלויות.

אחד מקרים שהגיע הוא של ע', ילד בן 11 שנים המאובחן כילד עם ADHD ובעיות התנהגות. ע' לומד בבית ספר לחינוך מיוחד ברשות מקומית סמוכה לרשות בה הוא

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם אובדניות – סיכום שנת פעילות תש"ע

מתגורר. לעי' זכאות למועדונית, זאת בהתאם למוגבלותו המאובחנת. המועדונית אליה נרשם עי' היא זו המצויה בבית הספר בו הוא למד, אולם הרשות המקומית שבתחומה מתגורר עי' מסרבת לממן את עלות שהייתו של עי' במועדונית מהסיבה שבעתיד תפתח מועדונית בעיר מגוריו. בעקבות פנייתה של הקליניקה אל הרשות במספר מכתבים, הוחלט על ידי הרשות המקומית כי כל עוד לא נפתחה המועדונית בתחומה, תמומן עלות שהייתו של עי' במועדונית ברשות השכנה.

ז. שיתופי פעולה, מידע והנגשת זכויות

הקליניקה העניקה במהלך שנה"ל תשס"ט מענה בפורום המשפטי של בית אקשטיין וכן ממשיכה לתמוך באתר "מקום מיוחד" של ארגון קשר ובפורום אספרגר ו-PDD של אתר האינטרנט "תפוז" על ידי מתן מענה לשאלות משפטיות המועלות על ידי הגולשים באתר, בנושאים מגוונים, ובין השאר – מס הכנסה, ניידות, סל הבריאות, חינוך, דיור, גמלאות הביטוח הלאומי, ועוד.

בנוסף, ממשיך שיתוף הפעולה עם משרד עורכי הדין גרוס קליינהנדלר חודק ושות'. במסגרת שיתוף הפעולה, התגייסו מספר עורכי דין מהמשרד לפעול בשיתוף עם הקליניקה ולטפל בפניות שהופנו אל הקליניקה וכן השנה סייעו עו"ד מהמשרד בהכנת הסטודנטים שהשתתפו במשפט המבויס.

כחלק מהעברת הידע אשר הצטבר בקליניקה ומתוך אמונה שידע עשוי במקרים רבים לפתור חלק מהקשיים בהם נתקלים אנשים עם מוגבלויות, אנו דואגים להגיע למקומות שונים ולהעביר את המידע הרלוונטי לקהל המתאים.

במהלך שנת הלימודים, העבירו הסטודנטים 2 הרצאות בפני פורומים שונים: הרצאה אחת הועברה בבית איזי שפירא ברעננה להורי הילדים הנמצאים במעונות יום שיקומיים במקום. את ההרצאה אירגן ועד הורי מעונות היום השיקומיים. ההרצאה כללה מידע משפטי על זכויות ההורים והילדים במערכת החינוך, בקופות החולים, בביטוח לאומי וברשויות המס. ההורים התבקשו להעביר שאלות פרטניות מבעוד מועד והגענו מוכנים עם התשובות עבורם. התגובות להרצאה היו מצוינות, הן מצד הסטודנטים והן מצד קהל הפונים אשר ממשיך בעקבות אותה הרצאה להפנות לקליניקה שאלות שונות.

הרצאה נוספת הועברה על ידי סטודנטים במסגרת יום עיון אותו יזם ארגון "קשר", ארגון של עובדים סוציאליים הפועל למתן מידע למשפחות להם ילד עם מוגבלות. יום העיון נועד להכין מתנדבים לליווי הורים לועדות השונות, ועדות במשרד החינוך ובביטוח לאומי. במסגרת יום העיון העבירו הסטודנטים הרצאה על הועדות השונות,

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות – סיכום שנת פעילות תש"ע

הרכבו, סמכויותיהן, אפשרות הערעור על החלטותיהן ועוד. לאחר ההרצאה התקבל מכתב תודה ממשותפי הכנס ומארגניו אשר הדגישו את החשיבות שבמתן המסגרת המשפטית לעבודת הועדות השונות.

תודות

אנו מבקשים להודות למספר אנשים שלולא תמיכתם הבלתי מסוייגת, עבודתנו לא היתה יוצאת מן הכוח אל הפועל: בראש ובראשונה לכל הסטודנטים אשר השקיעו מזמנם וממרחם לטיפול בפניות. להנהלת הפקולטה, הדיקן פרופ' אריה ריך, סגנו ד"ר יעקב חבה. לעו"ד מרב גבעון, ראש מנהל פקולטה ולפרופ' יפה זילברשץ. כמו כן, למר משה פודהורצר, לגב' רוני בר בנין, לקבוצת אלטשולר שחם ולכל צוות עורכי הדין במשרד גרוס קליינהנדלר חודק הלוי ושות'. למר אורי גולדשמידט ולמר אבשלום שטיינמץ.

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה
לזכויות אנשים
עם מוגבלויות

מנחה אקדמי:
ד"ר גדעון ספיר

מנהלות הקליניקה:
עו"ד קארין אלהרר
עו"ד מיה גפן

רכזות הקליניקה:
עדי סלם
רעות פישר

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University